

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

2 Nullius ecclesiæ præsul fructus alienet.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

Decreti Secunda Pars.

535

Solent: sed in pleris manuscriptis Gratiani exemplaribus, &
Polycarpo, debent. Sic etiam Lupus in regule Monachorum ex
Hieronymi scripto collecta, c. de contemplatione, oratione, & lectio-
ne, sacerdotes quoque pro omnibus orare debent, quod
cum elemosynas oblationesque recipiunt.

a. ¶ Ex officio suo.] Hanc alia sunt in pleris codicibus Gra-
tiani, & epistola ipsa, & Polycarpo.

C. XIV. ¶ Minima auferantur a laicis obla-
tiones alteribus, vel crucibus.
falsa.

Item Calixtus Papa secundus 1.

¶ Anforum a Patrum canonibus consona fiantes,
oblationes de sacratissimo & reverentissimo altari beati
Petri & Salvatoris, & sanctorum Maris rotunda, aut aliis
ecclesiarum altaris five crucibus, a laicis auferri peni-
tius interdicimus, & sub diffinitione anathematis prohibi-
mus: & ecclesia laicis incollerari, aut in servitium
redigi auctoritate Apostolica prohibemus.

i. ¶ Secundus.] Additum hoc est ex pleris veris. Ne-
que vero primus esse potest, cuius tempore mundum Pantheon ve-
cabatur templum sancta Maria rotunda. Bonificius enim fuit
qui tempore Phoca Imperatoris illud sancta Maria, & omnibus san-
ctis dissipavit.

C. XV. ¶ Ecclesiarum oblationes sub laicorum do-
mino non derivantur.

Item Damafus Papa.

Hanc e consuetudinem, qua contra sanctam eccle-
siam catholicam augeri & videtur, omnino interdi-
cimus, ut nullo modo unquam oblationes, qua intra sanctam
ecclesiam offeruntur, sub dominio laicorum deti-
neantur: sed tantummodo sacerdotibus, qui quotidianus
Domino servire videntur, sicut comedere & bibere.
quia in veteri testamento prohibuit a Dominus, panes
sanctos comedere filii Israël, nisi tantummodo Aaron
& filii eius: qui panes longe erant ab iis panibus,
nunc in sancta ecclesia offeruntur: quia illi sub umbra
legis erant, qui vero modo, sub gratia Spiritus sancti, tota
mundo Evangelico coruscante, lucidores esse videntur.
Quia fronte, aut qua conscientia oblationes vultus accipe-
re, qui vix valet pro vobis, ne dum pro aliis. Deo preces
offerre: quia pravum est, & contra Dominum praecepit, &
detrimentum animae sua inferit, qui illud agere conatur, quod
ei nulla ratione conceditur. Quia omnibus sanctis Patri-
bus, nosrisque prioribus placuit hanc functionem fieri, &
nos similes in eisdem perfidere volumus, ut nullus au-
deat irritum facere hoc, quod constitutum est, sicut per-
tuadaminatione noluerit perfidere. Si quis vero contra
hanc regulam nostrarum, & contra regulam sanctiorum
ccxviii. patrum, qui in Nicano concilio hoc constitue-
runt, temerarius presumptus fuerit, & de cateno oblatio-
ne de sacra ecclesia auferre molitus fuerit, sub anathematis
vinculo sit colligatus, & condemnatus. Repon-
derunt omnes, fiat nat.

Premissa auditoribus, ecclesia omnibus rebus suis ad Epis-
coporum ordinacionem persimiliter monstratur, & tam ecclesia, quam
oblationes, & facultates earum, a laicorum dispositione probantur
esse immunes.

QVÄSTIO II.

Sed cum in Episcopatum postulare facultates ecclesie con-
stituta esse dicuntur, porroq; diffensione intelligenda est,
non diffringendi, vel dissipandi.

C. I. ¶ Res ecclesie aliquando Episcopia ali-
naire non leet.

Vnde in Agathenio concilio, c. 7.

C. II. ¶ Afellas, vel mancipia ecclesie, Episcopi (sicut
principia canonum praecepit auctoritas) vel vasa mi-

a. Poly. 3. tit. 9. b. Poly. ibid. c. Reg. 21.

nisterii, quasi commendata fidelis praeposito, integrando
firme posseant, id est, neque vendere, neque per quod
cunque contrahens res, unde pauperes vivant, aliena-
prauantur.

i. ¶ Praefatam] In aliquot menses Gratianus obi-
tus est, hoc verbo sequitur, quod si necclitas, usque in
qui mox habet infra ead. ad finem Pale huiusmodi) &
legi, quia causa scripti.

Codice lib. 1. titulo de sacrafanti ecclesie, lego. [Sanctissimi
ni.] Imp. Justinianus. [exceptio videlicet causa capitulo]

C. II. ¶ Eodem.

Imp. Leo & Anthemius AA.

E A. a enim, quod ad beatissima ecclesie jura prius
vel postea forte perseverant, tanquam ipsa
crossandam, & religiosam ecclesiam, intacta conser-
verabiliter custodiunt.

Confessio nova.

Hoc b. i. p. porrectum est ad omnem venerabilem
locum, omnemque collegium, quod actio p. confitit
nec res eorum pignorentur. Et hoc perpetuo sermo
in his rebus immobilibus, quia ab imperiali dono p.
dictis locis applicantur. In catena eatus expi-
dictus urgat. ¶ Praterea c. si habeat superius d.
cum debitis, nec aliunde solvere valet, ne quod
mobile alienetur, vel diffringatur, ex gestis habito
eo, cuius effloci ordinatio, integra, vel aliis locis ver-
ibilius oblati dentur vel collata culibet aliatur.
Qui autem haec acceperit contra hanc obli-
tionem, isdem poni subiacet, quod in eis in
libido produxit fuit: si autem debitus ex immobili
non valeat, primo res immobiles speciales detin-
gnor, quarium fructus creditor fibi repletum tam in
quam in usuras, usque ad quartam centesime. Quo
nolit creditor ita accipere, tunc ordinatur domi-
num, a quo ordinatur, habitibusque dispenso pro-
ret, (majore parte ibidem servientium) confessio
debitum urgat, si nec in mobiliis solvi pos-
sibet, per viginti dies rem ecclesia veleno-
bile notum sit, ut plus offerten detur, p. res
minibus p. debito dando. Alter enim res empor-
tit, ad damnum divina domus. Empore vero non re-
tinet, res xxiimata distribuit creditori debet in folium
dita in p. t. universis estimacionis decima parte
cedente confitit ordinantis & majoris partis
servientium. Sitanem ea res mediorum inter can-
incepta ipsius qualitate, & quantitate, & onere, &
creditor hic intelligatur, qui quod credit, p. utilitatem
divinae domus p. procedit. ¶ Sit u. t.
tem alienatio rerum ecclesie interdicimus, ita pos-
tur, nequa sterilia ei detur possit, aut aliquo
rofa, vel in fiduciam nomine, vel onere. ¶ Item p.
dium propter omni fiscale iniustie alienatur, geni-
bra, confidens, eodem iuramento p. fiduci-
alia omnia non alienatur, nisi ut immunitas quam
veneranda domus servetur. ¶ Sed si i. p. venient
Principi licet pro re majori, meliore, vel zepali q.
hoc expicit, & pragmatica forma: super hoc que
trifugie indemnitate, eorum felicit confitit inno-
niente, qui suprad referuntur. a. pars. 2.

a. tit. 1. l. 17. 11. 2. l. jubenus. ver. scient. b. n. a.
then, hoc ius Iulianus ante. confit. 7. c. 1. c. asten. p.
eo. et. Iulianus confit. 100. §. fin. d. al. et. e. m. a.
f. suprad. et. g. al. et. h. et. i. et. j. et. k. et. l. et. m. et.
temp. p. d. Aut. sed & permittare. Bur. 1. c. 1. et. p. 1.
i. Aut. sequenti. Iul. novell. 4. Ivo part. 3. cap. 10.
perpetua.

quoque emphyteusis his permittitur rebus, si res in eorum geratur praesentia, quibus hoc diliguntur legi, ianitibus his quocunq; interefit, ex eo contracta nihil ad laetionem divinae domus est: soluto redditus plus rei, qui fuit cum divino iuri dedicatur, non minendo, nisi in sextam partem: aut si ob cladem diminuta fuerit, tunc pro confante nunc penione in emphyteusim detur. Quod si presbytero quidem eis, parum tamen, aut nihil praefat pensionum, res subtiliter astimanda eis, ut ex hac penio jura constituantur. Ea tamen sola dentur in emphyteusim, quæ ad hoc congrua videntur economo, & a his gubernatoribus. ¶ Qui a rem, huiusmodi, conditum, vel in emphyteusim a cœptam fecerit deteriorem, am emphyteusim canonem per biennium non solvere, his legi repelli potest, ut tamen solvit, tunc temporis pensionem, & id in quo rem lata, reficiat, non repetitus, si quid impedit nomine meliorationis. ¶ Si b quis vero cuius habeat memoriam divini domus, quæ recipere non valens, & haec in emphyteusim detur perpetuum, emphyteuta utro maius habitationis depositus domus, ut penso deminutus, in tertiam partem ab ea, quæ flaminis adhuc edificis colligebatur, aut prīus, co-redificante, ex additis illis per affixationem pensionis, medias detur religioso domui. Nam priore casu, ab initio emphyteusis praefanda est penio. ¶ Qui e vero res iam dictas non granitio alienationis in illo circa formam legis accepit, rem quidem cum omni incremento mediis temporis restitutus: ejus autem quod dedit, nullam actionem contra venerabilem locum, sed adversus eum, qui alienavit, habet. Donatorem autem & rem cum omni causa, & fructu, restitutus, & aliud tantudem. Creditor quoque restituta re pignorata, crediti actionem contra solum pignoris datorem habet. Emphyteusis acceptio, & ab ea cedat, nec, quod dedit, repeat: immo statim solvit, quod solutorius est, unoquaque anno, si jure contrarie. ¶ Sed melius dicunt omnino, deneganda est: actiones huiusmodi acceptori. Imp. Leo. ¶ Si economo, & ecclesie proficerent expedire, ut defiderant cuiquam extrarum ipsorum atque praediorum (urbanorum) scilicet, five ruris eorum, ad jus ecclesiasticum pertinente, temporalia iusfructus possessoris ipsius petitione praefatur, tunc ejus temporis, quod inter utroque convenient, five in diem vite sua ab eo, qui desiderat, posseleatur, pata cum eo, qui hoc elegere, in ea etiam economo, aque placuerit, per que & tempus, in ea quod hoc prefari placuerit, statutus, & manifestum sit, quod quique accepterit ad invicem.

C. III. PALEA.

Huiusmodi & beneficii graia, praefando quidem ecclesiastici predii pro tempore, usumfructum, post statuum autem temporis, & placitum f ipsorum redditum proprieitate ad dominum & ius ecclesiasticum, recurrente firmiter: ita scilicet, ut sine completo spatio, quod fuerit inter eos constitutum, seu mortis fine tempore (illico quoque convenient), is qui possessorum ecclesiasticorum, & ceterorum redditum usumfructum habendi gratia interveniente paeto suscepit, non minus, quam alterius tunc quantitatis, quantum accepit, redditus cum ipsorum praeditorum domino, & rebus immobiliis, conunque colonis, & mancipiis ecclesie detiniquit: Nisi enim haec conditione pacia in ea fuerit, ea quoque determinans non valere. ¶ Nam haec & ulla praefatio locum habet in omni domo re-

ligiosa. Quo finito, res utraque pleno iure perveniat in dominum jam dictam, nec tributis quidem gravata majoribus fit caries, quæ datu invicem, & ejusdem redditus fit. ¶ Quibusunque a modis hoc ius alii permittuntur, interdictum certis personis res hujusmodi accipere ut economo ejusque cognatis. Quod si necessitas compulerit, ut pro ecclesiæ necessitate, aut utilitate, vel in ususfructu, vel in directa venditione aliquid diffrahatur, apud duos, vel tres compromissariales, vel vicinos Episcopos causa, quæ necessitatem fit vendi, primis comprobetur, ut habita discussione sacerdotali, eorum subscriptione & quæ facta fuerit venditio, vel transactio, corroboretur. Altera facta venditio, vel transactio non valebit, & infida. ¶ Mius vero utilis possessionis peregrinis, vel clericis, salvo iure eccliesie, in usum praefaci permittuntur.

¶ In aliquis vetusti exemplaribus, in quibus pauca sunt pagae, continenter post ultima verba ppteriori capite sequuntur fine illa distinctione verba hujus querendumus & in ipsa lege edicci. In diebus acero vetustissimi, in quibus forent illa sunt pates, deinceps prior pars hujus capituli, usq; ad vers. completo spatio: cetera vero regimur conjuncte cum superioribus, usq; ad vers. quod si necessitas. Nam hic veritatis, in iudicem exemplaribus, non hoc loco, sed supra ead. ca. cafellas, habetur, ut ibi est natum.

: ¶ Nam] Hac vox non est in authenticis, & in versione Gratiani codicibus proposita voces est, N.C. & significatur, novella constituta.

C. IV. ¶ Ecclesiasticarum rerum precaria qualiter fieri debent.

Item ex concilio Mediomatricis c.

L. P recaria d à nomine de rebus ecclesiasticis fieri præsumuntur: nisi quantum de qualitate convenientia datur ex proprio, duplum accipiunt ex rebus ecclesiasticis, in favo tantum, qui dederit, nomine, fides proprias & ecclesiasticas usufructario tenere voluerit. Si autem res propria ex prefatis dimicetur, ex rebus ecclesiasticis tripliciter fructuario uia in suo tactu quis & nomine sumat, quia sicas quemque tractare oportet, ut rerum ecclesiasticarum dispensatorem, non ut propriatum largiorum r. ¶ Decretiv f etiam sancta synodus, & Imperialis autoritas demunitavit, ut a nulla potestate quis cogatur facere precariam de rebus propriis Deo & sanctis eius dicatis, cum ratio & usus obtineat neminem, cui g non vult, contra utilitatem & rationem cogi z, de proprio facere beneficium. ¶ Nec h communicaciones rerum, vel mancipiorum ecclesiasticorum qualibet persona sine licentia & consensu regio s facere presumat.

¶ Cianovic canon ex concilio Mediomatrici: à Burchardi autem, & Iovene ex concilio Belluacensi, præter ultimum vestigium. Nec communiones, quem citant ex Mastenf. In concilio etiam Mediomatrici, 22, referunt ex eodem concilio Belluacensi. Ex istis in capitularibus editis anno quanto regis Cardi Regis, & Ludvici Imperatoris filii in villa Colonia, 1273, nonnulli autem mutatus titulus, quia potius idem monimus illius concilii repetit: quod in Germania & Galicia, que extant, sibi factum cognoscitur. Aliquid etiam de precariis habetur in concilio Rhenensis, cap. 36, & 37. & in concilio Moguntini sub Arnulfo, cap. 20.

i ¶ Largitorem] In concilio Mediomatrici, & capitularibus post hoc verbum sequitur continetur, & à nulla potestate quis cogatur, &c. sine verbo illi h̄c interpletu, quoniam in-

a Autem, qui rem, ed. 111. b Autem, si quas. c Autem qui res, Ivo p. 22. c. d eod. tit. de iudicacione. e. fane omnis. e. Burch. continuo. f. al. placitum temporum proprietate. g. Autem. Hac usus, ed. 111.

men similia afferuntur à Burchardo & Ivo ad vers. Nec commutations.

2. ¶ Cogit Soc in omnibus verbis codicibus Gratiani, & ad eum gloria: sed in concilio Meldensis, & Capitulari, & apud Burchardum, & Iovem est, praetextum.

C. V. ¶ De eodem. PALEA.

Item ex concilio Belluacensi 4.

II. Precaria in quinquennio in quinquennium fecundum antiquum conuentum & auctoritatem renoventur.

C. VI. ¶ De eodem. PALEA.

Item ex concilio Carthaginensi 1.

DE b precariis, quæ à rectoribus ecclesiarum irrationabiliter fiebant, & se, siisque successores peccati obligabant, ut facta ipsorum nequissimis dissolvere, præcipimus, ut nemo successor in antecessori sui pena sit obligatus: sed tunc providentia sit concessum, ut si antecessor quis res ecclesiæ irrationabiliter distribuit, ab eo ad ius ecclesiæ ejusdem revocetur.

1. ¶ Carthaginensi] Etiam in decreta suis, tit. de precariis, capitulo ex concilio Carthaginensi: sed inullo ipsorum est inventus: patet esse aliquos illarum provinciarum concilii: ex hac autem in legibus Longobardorum, lib. 3. tit. 8. l. 2.

C. VII. ¶ Res ecclesiæ difformitate potestatem habet Episcopus.

Item ex concilio Martini Papæ, c. 16.

3. Episcopus et habeat potestatem in rebus ecclesiæ, ut dispendit necessitatibus habentibus cum omni reverentia, & timore Dei. Participare etiam eum oportet, quæ necessaria sunt. Si tamen ipse, aut qui cum eo sunt fratres indigerint aliquo, ut necessitatem nullo modo patiantur, secundum sanctum Apollonium dicendum a [Vetus, & regum ente, his contenti sumus.] Si autem res ecclesiasticae Episcopus in sua voluntate usurpare voluerit, & loci ecclesiæ, & studiorum agrorum non cum Presbyterorum, vel Diaconorum consilio contumaverit, & ut fratribus, vel filiis, vel quibuscumque suis debet potestarem, ut per eos latentes lezantur res ecclesiæ, tunc oportet obnoxium esse concilio: si autem Episcopus, vel qui cum eo sunt, Presbyteri, aut Diaconi accutentur, quia ea, ut vale reditu, vel ex qualibet alio ecclæsiæ venient, in finis suis colligunt, & pauperes fraudant, & fame conficiunt, hos coripi oportet, secundum quod ordinatum fuerit à sancto concilio.

2. ¶ Actu] Hac vox in simili habetur, similiter: sed melius videtur letito diuino veteris Gratiani codicis, fin alter: propriez enim accedit ad grām concilio Antiocheno, c. 21, unde hoc sumpnum est: & juxta & nos, id est, si autem & alter, ut infra 22. q. 2. c. Episcopus.

2. ¶ Actu] Hac vox in simili habetur, similiter: sed melius videtur letito diuino veteris Gratiani codicis, fin alter: propriez enim accedit ad grām concilio Antiocheno, c. 21, unde hoc sumpnum est: & juxta & nos, id est, si autem & alter, ut infra 22. q. 2. c. Episcopus.

3. ¶ Sin autem] In capituli habetur, similiter: sed melius videtur letito diuino veteris Gratiani codicis, fin alter: propriez enim accedit ad grām concilio Antiocheno, c. 21, unde hoc sumpnum est: & juxta & nos, id est, si autem & alter, ut infra 22. q. 2. c. Episcopus.

4. pars. Si vero contra hanc prohibitionem aliquam ferebus ecclesiæ Episcopum vendere contigerit, & res ipsa ecclesiæ restituenda, & ipso gradus sua deieciens decurrit.

C. VIII. ¶ De Episcopo, qui nulla necessitas ecclesiæ vendit.

Unde in eodem concilio Martini Papæ,

c. 14. legit.

SI quis Episcopus nulla ecclesiastica rationis necessitate compulitus, in clero i suo, aut ubi forte

2. In Meldensi, c. 22. in fin. ext. de precariis, c. 1. Burch. l. 3. cap. 169. Ivo p. 3. cap. 230. ext. de precariis. b Inc. Martini Bracarense ex concilio Antiocheno, c. 21. c. 12. quæst. i. Episcopus ecclesiasticarum. d. 1. Tim. 6. e ita minaverit. f codex regius. f al. aliqua. In iudicem capit. g Burch. l. 3. cap. 121. & l. 3. cap. 181. Ivo p. c. 172. & 242. & p. 3. cap. 239.

non est Presbyter, de rebus ecclesiasticis aliquid perfiditer venderet, & res ipsas ecclesiæ propriæ resoluuntur, cogatur, & in concilio Episcoporum dejeiciatur inde & 2 convictus, & tanquam furi, aut latrocinium lo præveretur honore.

1. ¶ In clero suo] In codice Luccensi regis legit: illa

2. ¶ Et convictus] Haec duas voces non sunt in capitulo isto, neq; apud Burchardum, neq; apud Iovem pastorem, sed autem quinta debet præterea vox, auditus: ut ergo nam in Gratiani codicibus convenit cum vulgata.

QVASTIO III.

*1. Q*uid vero nomine cathedralicæ Episcopæ cognoscitur, in secundo concilio Bracarense, apud quando legitur.

C. I. ¶ Præter honorem cathedralicæ nihil Episcopus per diespropositum exigat.

*P*lacuit ut nullus Episcopus per suis diespropositum bulans, præter honorem cathedralicæ sue, id est, doni solidi, aliud aliquid per ecclesiæ solit: neque nostra partem ex quacunque oblatione populi in ecclesiæ rochialibus requirat: sed illa tertia pars pro lumina ecclesiæ, vel reparacione foretur, & singulis annis die scopus tollat, lumen, & fara recta absunt ecclesiæ militari & parochiales clerici servili moe in aliquo peribus Episcopi a servite non cognoscant: quia ipsum b est [Neque ut dominantes in clero.]

C. II. ¶ Baflicarum reparacione proficiat terra quarto Episcopus accipere certe verata.

Item ex concilio Emeritensi, c. 16.

*P*rofici quidem & canonibus erat decreum, ut nullus de parochianis & ecclesiæ tertiam condicatur, & cui sua plenissime sufficeret i possum: Plantando concilio, ut nullus provincie Lustitanæ sibi tententius hujus terminum excedat, nec a qualibet chianæ ecclesiæ tertiam auferre prefumat: sed quia inde sequenti poterat, totum in reparacione bullam proficiat.

¶ Caput hoc in codicibus Gratiani etiam manifestatur ex concilio Mereb. Est autem in Emeritensi, c. 16. concilio duo exemplaria ad S.D.N. Gregorium XIII. missis post concilium, & caput minus inservientem tertiam regulem impremit, lib. 2. epistola Petri Compostellana fratre, & merito vere concilium authenticum esse multo auctius, tam quia cum alii concilii continet libro, qui corpus canonum appellatur, quem Alexius Papa per interlocutionem authenticum comprobavit quia ipso concilio sumptum est caput. [Filia eiusdem canonibus] quod continetur in corpore Domini.

1. ¶ Sufficere possum] Subdata est negotia, quæ era agata, quantam & ab utroq. exemplari conciliis & in Gratiani codicibus absit: & hoc modo magis concire sententia legit.

2. ¶ Sed quæ exinde] In exemplariis conciliis legit: quæque exinde sequenti poterat, totum in reparacione ipsarum basilicarum proficiat.

C. III. ¶ Non accipiunt Episcopi tertiam pars, nisi dirutis ecclesiæ reparare volunt.

Item ex concilio Toletano 16. 4.

*V*NIO nostræ congregatio[n]is f devenit, atque inde tuit, ut tercias, quas antiqui canones de possu habendas Episcopis censuerunt, si eas egeret crediderint, ab ipsis Episcopis dirutis ecclesiæ regalibus.

a. al. Episcopi. b. 1. Petri. c. al. quæp. i. d. dicitur. c. sequitur. Jorg. f. elatione.